

DOOR DE WERKGROEP ZOETWATERBIOLOGIE VAN DE K.N.N.V.-AFDELING GOUDA E.O. IN 2025 UITGEVOERDE INVENTARISATIES

1

Op alle vier inventarisatiedagen hadden wij droog weer en konden de waterdierpjes buiten worden gedetermineerd en genoteerd. Helaas viel de (biologische) waterkwaliteit op de meeste vangplekken nogal tegen: matige kwaliteit. Alleen de sloot in de Heemtuin in de Goudse Hout scoorde goed. Er zijn lijstjes gemaakt van de in en in de buurt van het water aangetroffen plantensoorten (zie de tabel). Bij de poel in de Oostpolder wemelde het van (springende) cicaden.

◀ Bezig met het determineren en noteren van plantensoorten in de Heemtuin. Foto: Aart Pijl.

Rode Amerikaanse rivierkreeft.
Oostpolder. ▼ Foto: Dirk-Jan Saaltink.

Dirk-Jan Saaltink heeft op bovenstaande luchtfoto de vangplekken aangegeven.

In september 2023 hebben wij ook een poel en een sloot in de Oostpolder geïnterviewd. Dirk-Jan Saaltink heeft de vanglocaties op bovenstaande luchtfoto met gekleurde vierkantjes aangegeven. Wij hebben beide keren gebruik gemaakt van de zelfde picknicktafel.

Bij het Veenweidepad ▼, 13 april 2025. Foto's: Aart Pijl.

Heemtuin, 18 mei 2025. Foto: Aart Pijl.

◀ Heemtuin.

Foto: Aart Pijl.

GroenBlauwe zone bij de natuurspeelplaats ▲, 15 juni 2025. Foto: Aart Pijl.

Oostpolder, links poel, rechts sloot, ▲ 24 augustus 2025. Foto's: Aart Pijl.

◀ Twee door Dirk-Jan Saaltink in de Oostpolder gemaakte opnamen van uit Noord-Amerika afkomstige exoten: **Tijgervlokreeft** en **Rode Amerikaanse rivierkreeft**. De Rode Amerikaanse rivierkreeft wordt door het eten van onderwaterplanten in verband gebracht met de afname van de Platte schijfhoren en de

Kleverige poelslak in o.m. de Nieuwkoopse Plassen.

In de tabel hieronder kan men zien welke waterdiertjes we waar en wanneer gevangen hebben.

1a = (ondiepe) poel bij het Veenweidepad, 13 april 2025

1b = sloot bij het Veenweidepad, 13 april 2025

2 = sloot in de Heemtuin (Goudse Hout), 18 mei 2025

3 = brede watergang in de GroenBlauwe zone bij de natuurspeelplaats, 15 juni 2025

4a = poel in het natuurgebied Oostpolder, 24 augustus 2025

4b = sloot in het natuurgebied Oostpolder, 24 augustus 2025

O = oeervegetatie

B = bodemvegetatie

+ = aangetroffen

- = niet aangetroffen

Bronblaashoren. ▲ Foto: Dirk-Jan Saaltink.

TAXONOMISCHE EENHEID (DIERSOORT OF DIERGROEP)	1a	1b	2	3	3	4a	4b
	O	O	O	O	B	O	O
<i>Dendrocoelum</i> (platwormengeslacht)	+	-	-	-	-	-	-
<i>Dugesia</i> = <i>Schmidtea</i> (platwormengeslacht)	-	-	+	-	-	-	-
<i>Polycelis</i> (platwormengeslacht)	-	-	+	-	-	-	-
Vis(sen)bloedzuiger (<i>Piscicola</i> , thans 7 gevestigde soorten in ons land)	-	-	+	-	-	-	-
Lumbriculidae (zoetwaterborstelwormen)	-	+	-	-	-	-	-
Naididae (zoetwaterborstelwormen)	-	-	+	-	-	-	-
Erwtenmossels (<i>Pisidium</i> , ook 2 andere genera = geslachten, o.a. <i>Euglesa</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Hoornschaal *	-	-	+	-	-	-	-
Ovale kapslak (<i>Acroloxus lacustris</i>)	+	-	+	-	-	-	-
Platte pluimdrager (<i>Valvata cristata</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Grote diepslak (<i>Bithynia tentaculata</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Draaikolkschijfhoren (<i>Anisus vortex</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Witte schijfhoren (<i>Gyraulus albus</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Bronblaashoren (<i>Physa fontinalis</i>)	-	-	+	-	+	-	-

Puntige blaashoren (<i>Physella acuta</i>)	+	-	-	+	-	-	-
Ovale poelslak (<i>Ampullaceana balthica</i> = <i>Radix balthica</i> = <i>Radix ovata</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Gewone of Grote poelslak (<i>Lymnaea stagnalis</i>)	-	-	-	+	-	-	-
Zoetwaterpissebed (<i>Asellus aquaticus</i>)	-	+	+	-	-	+	-
Gammaridae (vlokreeftenfamilie)	-	+	-	+	+	+	+
Amerikaanse vlokreeft = Holrugvlokreeft (<i>Crangonyx pseudogracilis</i>), 'n exoot	-	-	+	-	-	-	-
Rode Amerikaanse rivierkreeft (<i>Procambarus clarkii</i>), 'n exoot	-	+	-	-	-	+	-
Aasgarnalen (fam. Mysidae)	-	-	-	-	+	-	+
Watermijten (Hydrachnidia of Hydracarina)	+	+	+	-	-	-	-
Schaatsenrijders (fam. Gerridae; 6 v.d. 9 gevestigde soorten: geslacht <i>Gerris</i>)	-	-	-	-	-	+	-
Dwerglopertjes (<i>Microvelia</i>)	-	+	-	+	-	-	-
Bootsmannetjes of Ruggenzwemmers (<i>Notonecta</i>)	-	-	+	-	-	-	-
Dwergduikerwantsen (<i>Micronecta</i>)	-	-	+	+	-	-	-
Duikerwantsen van het genus = geslacht <i>Cymatia</i>	-	-	+	-	+	-	-
Duikerwantsen van het genus <i>Sigara</i>	+	-	-	+	+	+	-
Nimfen van duikerwantsen (familie Corixidae)	+	-	-	+	-	-	+
Noteridae (Diksprietwaterkevers of Ruggelaars), volwassen stadium	+	+	+	-	-	-	-
Waterpieptor = Modderkever (<i>Hygrobia hermanni</i>), larvale fase	-	-	+	-	-	-	-
Dytiscidae (Waterroofkevers, > 100 soorten in Nederland), larvale fase	-	-	+	-	-	-	-
Hydrophilidae (Spinnende watertorren, > 100 soorten in Nederland), larvale fase	-	-	+	-	-	-	-
Haftennimfen, genus <i>Cloeon</i>	+	+	+	+	-	+	-
Haftennimfen, genus <i>Caenis</i>	-	-	+	-	-	-	-
Larven van Elzenvlieg (<i>Sialis lutaria</i> , fam. Sialidae = Slijkvliegen)	-	-	-	-	-	-	+
Vedermuglarven (fam. Chironomidae) met tubuli (buisvormige uitsteeksels)	+	-	+	+	-	-	-
Vedermuglarven zonder tubuli	+	-	-	+	-	-	+
Larven van pluimmuggen = spookmuggen (fam. Chaoboridae)	+	-	+	-	-	+	-

Steekmuglarven, fam. Culicidae	+	-	-	-	-	-	-
Knuttenlarven, fam. Ceratopogonidae	-	-	-	+	-	-	-
Heidelibellen (<i>Sympetrum</i>), nimfenstadium	-	-	+	-	-	-	-
Juffernimfen (Zygoptera, een onderorde van de orde Odonata = Libellen)	+	-	-	-	-	-	+
<i>Ischnura</i> (Lantaarntjes/Grasjuffers, 3 soorten in Nederland), nimfenstadium	-	-	+	-	-	-	-
Leptoceridae (schietmottenfamilie), larvale fase (larven kokerjuffers genoemd)	-	-	+	-	-	-	-
Mosselkreeftjes (klasse Ostracoda, orde Podocypida)	+	-	-	-	-	-	-
Eenoogkreeftjes (orde Cyclopoida)	-	+	-	+	-	-	-
Watervlooien (klasse Branchiopoda = Kieuwpootkreeften, superorde Cladocera)	+	+	+	+	+	+	+
* Algemene hoornschaalsoorten zijn <i>Sphaerium corneum</i> (Gewone hoornschaal) en <i>Musculium lacustre</i> (Moerashoornschaal). Inmiddels worden in Nederland 7 hoornschaalsoorten onderscheiden waarvan er 5 gevestigde soorten zijn. Hoornschaalen en erwtenmossels behoren beide tot de familie Sphaeriidae. Zie voor een moderne indeling van deze familie: https://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=137160. Behalve in de sloot in de Heemtuin zijn dit jaar weinig slakken- en tweekleppigensoorten gevangen, in de Oostpolder zelfs niet een!							

Waterkwaliteit (BBI = **Belgische Biotische Index**):

- poel bij het Veenweidepad: **BBI-score 6** (matige kwaliteit)
- sloot bij het Veenweidepad: **BBI-score 5** (matige kwaliteit)
- sloot in de Heemtuin: **BBI-score 8** (goede kwaliteit)
- brede watergang in de GroenBlauwe zone: **BBI-score 6** (matige kwaliteit)
- poel in natuurgebied Oostpolder: **BBI-score 5** (matige kwaliteit); in sept. 2023 scoorde een andere poel 5. Zie de luchtfoto.
- sloot in natuurgebied Oostpolder: **BBI-score 5** (matige kwaliteit); in sept. 2023 scoorde een andere sloot 5. Zie de luchtfoto.

De **BBI-score** wordt door 2 factoren bepaald: het • **aantal systematische eenheden** (dat zijn die taxonomische eenheden - geslachten, families, etc. - die meedoen bij de berekening van de BBI) en het • **aantal systematische eenheden met de laagste TK**. TK = **tolerantieklasse**: hoe hoger het cijfer hoe beter een organisme bestand is tegen watervervuiling en hoe lager het cijfer hoe slechter bepaalde waterdiertjes tegen waterverontreiniging kunnen. Voorbeelden: larven van het genus *Eristalis* (familie der Zweefvliegen), **rattenstaartlarven** genoemd, kunnen in sterk vervuild, zuurstofarm water leven, doordat ze een uitschuifbaar adembuisje ("rattenstaart") hebben, waardoor ze atmosferische lucht kunnen inademen; zij hebben **TK7**, terwijl **kokerjuffers (schietmotlarven) met een kokertje** alleen in heel zuiver water kunnen overleven en **TK2** hebben. De BBI kent een zestal • **waterkwaliteitsklassen**, van uiterst slecht (0) en zeer slecht (1 en 2) t/m zeer goed (9 en 10).

AANGETROFFEN PLANTEN PER LOCATIE					
Plantensoort	Veenweidepad	Heemtuin	GroenBlauwe zone	Oostpolder, bij poel	Oostpolder, bij sloot
Akkerdistel	-	-	+	+	+
Beklierde duizendknoop	-	-	-	+	-
Bitterzoet	-	+	-	-	-
Blauw glidkruid	-	-	-	-	+
Braam	-	+	-	-	-
Duizendblad	-	+	-	-	-
Fluitekruid	+	+	-	-	+
Fonteinkruid (Schede-?)	-	-	+	-	-
Gele ganzenbloem	-	-	-	+	-
Gele lis	+	+	-	-	-
Gestreepte witbol	-	+	-	-	-
Gewone berenklauw	-	+	-	-	-
Gewoon speenkruid	+	-	-	-	-
Glad walstro	-	-	-	+	-
Grauwe wilg	-	-	-	+	-

Groot nimfkruid	-	-	+	-	-
Grote brandnetel	+	+	+	+	+
Grote egelskop	-	-	-	-	+
Grote kattenstaart	-	+	+	+	-
Grote lisdodde	-	+	+	+	-
Grote vossenstaart	+	+	-	-	-
Grote weegbree	+	-	-	-	-
Haagwinde	-	+	-	-	-
Harig wilgenroosje	-	-	+	+	+
Heelblaadjes	-	-	-	+	-
Heggenwikke	-	+	-	-	-
Holpijp	+	-	-	-	-
Hondsdrif	+	+	-	-	-
Kale jonker	-	+	-	-	-
Kalmoes	-	-	-	-	+
Kikkerbeet	-	+	-	-	-
Kleefkruid	-	+	-	-	-
Klein kruiskruid	+	-	-	-	-
Knoopkruid	-	+	-	+	-
Koninginnekruid	-	+	-	-	+
Kropaar	-	+	-	+	-
Kruipende boterbloem	+	-	+	-	-
Kruldistel	+	-	-	-	-
Lidrus	+	-	-	-	-
Look-zonder-look	-	+	-	-	-
Madeliefje	-	+	-	-	-

Moerasandoorn	-	-	-	-	+
Moerasspirea	-	+	-	-	-
Moerasvergeet-mij-nietje	-	+	-	-	-
Moeraswalstro	+	-	-	-	-
Paardenbloem	+	+	-	-	-
Paarse dovenetel	+	-	-	-	-
Penningkruid	-	+	-	-	-
Pinksterbloem	+	-	-	-	-
Pitrus	-	+	+	+	-
Raapzaad	+	+	+	-	+
Ridderzuring	-	+	+	-	-
Riet	+	+	+	+	+
Robertskruid	-	+	-	-	-
Ruw beemdgras	-	+	-	-	-
Schapenzuring	-	-	-	+	-
Scherpe boterbloem	-	+	-	+	-
Schijnaardbei	-	+	-	-	-
Smalle weegbree	+	-	+	-	-
Smeerwortel	-	+	-	-	-
Veenwortel (landvorm)	-	-	-	-	+
Veldzuring	+	+	-	+	-
Vogelmuur	+	-	-	-	-
Wateraardbei	-	+	-	-	-
Waterkers-soort	-	-	+	-	-
Watermunt	+	+	-	+	-
Waterpeper	-	-	-	+	-

Waterweegbree	-	+	-	-	-
Witte dovenetel	-	+	-	-	-
Witte klaver	-	-	+	-	-
Wolfspoot	-	-	-	+	-
Zegge-soort	+	-	-	-	-
Zomerklokje	-	+	-	-	-

◀ Uiterst links: **Kalmoes**, Oostpolder (bij sloot). Foto: Tineke Kelderman. Kalmoes wordt gebruikt bij de bereiding van Deventer koek en van Be(e)renburg. Extracten van de wortelstok zouden de eetlust opwekken.

◀ **Grote kattenstaart**, GroenBlauwe zone. Foto: Aart Pijl.

Heelblaadjes ▼, Oostpolder (bij poel). Foto: Aart Pijl.

